

กรณีศึกษา: สยามบานาน่า VS เลอแปงบานาน่า ปราบปรามการที่นำไปสู่กระแสวิจารณ์การทำธุรกิจแบบผูกขาดและรณรงค์เข้าร้าน 7-11 เป็นเวลา 5 วัน

ความเป็นมา

- เดือนตุลาคม พ.ศ. 2557 เจ้าของบริษัท ทริปเปิ้ลเพาเวอร์โซลูชัน จำกัด ผู้ผลิตขนมเค้กสอดไส้ คัสตาร์ดรสกล้วยภายใต้เครื่องหมายการค้าว่า “สยามบานาน่า” ได้นำขนมเค้กสอดไส้คัสตาร์ดรสกล้วยที่มีหน้าตาคล้ายกับ “โตเกียวบานาน่า” ที่มีต้นแบบจากประเทศญี่ปุ่น เสนอขายให้กับบริษัทค้าปลีกยักษ์ใหญ่รายหนึ่ง โดยทางบริษัทค้าปลีกได้ทดลองชิม พร้อมระบุว่า “บริษัทฯ มีความคิดอยากผลิตโตเกียวบานาน่ามา 2 ปีแล้วแต่ไม่สามารถหาโรงงานไทยที่ทำได้แม้แต่บริษัทในเครือ” หลังจากนั้นทั้ง 2 บริษัทได้มีการประชุมร่วมกันอีกหลายครั้งและมีโอกาสพบกับซีอีโอของบริษัทค้าปลีกดังกล่าวด้วย จนกระทั่งได้รับคำชมว่า “ขนมคุณอร่อย”

- 4 เดือนต่อมา ทั้ง 2 บริษัท ได้ร่วมกันผลิตขนมเค้กสอดไส้คัสตาร์ดรสกล้วย รวมถึงมีการเซ็นเอกสารบางส่วนเพื่อเปิดเผยข้อมูลการผลิตทุกขั้นตอนให้กับบริษัทค้าปลีกดังกล่าวด้วย โดยมีเจ้าหน้าที่ของบริษัทค้าปลีก อ้างว่า “เพื่อที่จะช่วยในการวางแผนการผลิตได้” ระหว่างช่วงดำเนินการนั้น ทางบริษัทค้าปลีกได้ส่งเจ้าหน้าที่มาดูแลพร้อมให้คำแนะนำบริษัททริปเปิ้ลเพาเวอร์โซลูชัน เสมอๆ และได้มีกำหนดจะวางจำหน่ายขนมเค้กสอดไส้คัสตาร์ดรสกล้วย ภายใต้เครื่องหมายการค้า “สยามบานาน่า” ในวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2558 ณ ร้านสะดวกซื้อทั่วประเทศไทย

- ต้นเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 เจ้าของบริษัท “สยามบานาน่า” ได้รับการติดต่อจากเจ้าหน้าที่ของบริษัทร้านสะดวกซื้อยักษ์ใหญ่ในเครือซีพีออลล์ ว่า “ทางเราได้ผลิตของเราเองแล้ว ต้องขอยกเลิกสิทธิ์ตกลงกันได้”

- วันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2558 บริษัท ซีพีแรม จำกัด ผู้ผลิตและจำหน่ายอาหารแช่แข็งและเบเกอรี่ (บริษัทในเครือซีพีออลล์ จำกัด (มหาชน)) ได้ผลิตขนมเค้กสอดไส้คัสตาร์ดรสกล้วยที่มีหน้าตาคล้ายกับ “โตเกียวบานาน่า” ภายใต้เครื่องหมายการค้า “เลอแปง บานาน่า” ออกมาวางจำหน่ายในร้านสะดวกซื้อ เซเว่นอีเลฟเว่นบางสาขา ในราคา 12 บาท โดยจะทดลองจำหน่ายก่อนเป็นเวลา 3 เดือนจนถึง ถึงวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2558

- วันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2558 ผู้ใช้นามแฝงชื่อว่า "assuming" จากบล็อกโอเคเนชั่น ได้เผยแพร่บทความ **"แบ่งปัน SIAM BANANA โตเกียวบานาน่าไทยแบบมีกล้วยอยู่จริง ๆ ที่แลกมาด้วยน้ำตา"** โดยได้เล่าถึงเรื่องราวความเป็นมาเกี่ยวกับขนมเค้กสอดไส้คัสตาร์ดรสกล้วยยี่ห้อ "สยามบานาน่า" ตั้งแต่ครั้งแรกที่ได้การนำขนมดังกล่าวไปเสนอให้กับบริษัทค้าปลีกยักษ์ใหญ่ข้างต้นจนถึงการถูกยกเลิก เนื่องจากบริษัทค้าปลีกดังกล่าวแจ้งว่าผลิตสินค้าเองได้แล้ว และหลังจากที่บทความดังกล่าวได้ถูกเผยแพร่ได้ระยะหนึ่ง ก็ถูกลบไป โดยเจ้าของบล็อกระบุว่า ทีมกฎหมายของบริษัทค้าปลีกรายดังกล่าวได้ติดต่อแจ้งให้ลบออกมิฉะนั้นจะดำเนินการทางกฎหมาย แต่ปรากฏว่าบทความดังกล่าวยังมีการเผยแพร่ในเว็บไซต์ Pantip ภายใต้หัวข้อกระทู้ว่า "แบ่งปัน SIAM BANANA โตเกียวบานาน่าไทย แบบมีกล้วยอยู่จริง ๆ ที่แลกมาด้วยน้ำตา" และมีการเผยแพร่ไปในสังคมออนไลน์ต่างๆ อย่างรวดเร็ว

- หลังจากบทความดังกล่าวถูกเผยแพร่ออกไป ก็เริ่มมีความเคลื่อนไหวจากหลายฝ่าย เช่น ผู้บริโภคทั่วไปได้นำรูปภาพสินค้าที่ผลิตโดยร้านสะดวกซื้อภายใต้ยี่ห้อ "7-select" กับสินค้านี้หรืออื่นมาโพสต์เปรียบเทียบกัน อาทิ นมอัดเม็ดยี่ห้อสวนจิตรลดา กับ ยี่ห้อ 7-Select, ขนมปังหน้าสังขยา ยี่ห้อฟาร์มเฮาส์ กับ ยี่ห้อ เลอ แพง, ขนมเจลลี่เจลาตินยี่ห้อจอลลีแบร์ กับ ยี่ห้อ 7-select ฯลฯ จึงทำให้เกิดประเด็นโจมตีว่า บริษัทเจริญโภคภัณฑ์ หรือ CP เป็นบริษัท "Copy Paste" ทั้งในเว็บไซต์ต่างๆ เช่น Pantip และ Facebook นอกเหนือจากนี้ การเคลื่อนไหวของสำนักข่าวต่างๆ นักวิชาการ รวมถึงกลุ่มผู้เคลื่อนไหวทางสังคม ฯลฯ ต่างก็พากันนำประเด็นนี้ไปขยายผลและโยงประเด็นไปถึงรูปแบบวิธีการดำเนินธุรกิจของกลุ่มธุรกิจรายนี้ว่ามีพฤติกรรมที่พยายามจะผูกขาดทั้งระบบและมีการบริหารงานที่ไม่เป็นธรรมกับคู่ค้ารายย่อย จนทำให้หลายฝ่ายออกมาต่อต้าน และมีการรณรงค์ "บอยคอต" สินค้าเครือซีพี และ งดซื้อสินค้าจากร้าน 7-11 เป็นเวลา 5 วัน ตั้งแต่วันที่ 7-11 พฤษภาคม พ.ศ. 2558

- วันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2558 สำนักสื่อสารองค์กร บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) ได้โพสต์แถลงการณ์ชี้แจงกรณี "เลอ แพง บานาน่า" ทาง Facebook Fan Page ของ "ซีพี ออลล์" โดยมีใจความสำคัญว่า ทั้ง 2 ฝ่ายมีการเจรจาธุรกิจกันจริงแต่อยู่ในขั้นตอนระหว่างช่วงเจรจา และพัฒนาสินค้าชนิดนั้นร่วมกัน สำหรับขนมเค้กสอดไส้คัสตาร์ดรสกล้วยภายใต้เครื่องหมายการค้า **"เลอ แพง บานาน่า"** ที่ได้วางขายในร้านเซเว่นอีเลฟเว่นนั้น ไม่ได้มีการลอกเลียนแบบเพราะมีการผลิตที่แตกต่าง และใช้ทีมวิจัยของบริษัทเองกว่า 200 คนในการวิจัยและพัฒนาสินค้า

- หลังจากนั้น เครือเจริญโภคภัณฑ์ (ซีพีออลล์) ได้ออกมาชี้แจงเพิ่มเติมว่า ร้าน 7-11 ไม่มีอำนาจผูกขาด เพราะมีจำนวนสาขาเพียง 8,000 สาขาทั่วประเทศ ในขณะที่ในประเทศไทยมีร้านค้าปลีกรวมร้านโชห่วยจำนวนกว่า 8 แสนราย และ ร้าน 7-11 กว่าครึ่งเป็นแฟรนไชส์ ซึ่งล้วนเป็นผู้ประกอบการรายย่อยของพี่น้องคนไทยทุกภูมิภาค อีกทั้ง การเข้าตรวจสอบรายละเอียดของกระบวนการผลิตสินค้าเป็นสิ่งที่บริษัทฯ ทำกับคู่ค้าทุกรายเพื่อให้สินค้ามีมาตรฐานก่อนนำไปวางจำหน่ายในร้าน 7-11 ไม่ได้เป็นการดำเนินการเฉพาะกรณีของ "สยามบานาน่า" เพื่อล้วงความลับทางการค้า และสินค้าของบริษัทฯ ที่ชื่อว่า "เลอ แพง บานาน่า" กับ "สยามบานาน่า" อยู่คนละตลาดลูกค้ากัน เพราะ "เลอ แพง บานาน่า" ราคาถูกกว่าครึ่งหนึ่ง

โดยวางจำหน่ายเป็นชั้นในร้านสะดวกซื้อ ซึ่งแตกต่างจาก “สยามบานาน่า” ที่จะจัดจำหน่ายสินค้าเป็นกล่องเน้นเป็นสินค้าของฝากที่มีรูปแบบค่อนข้าง “หรู” และ ทางบริษัทฯ ได้มีการพัฒนาสินค้าดังกล่าวมาก่อนที่ “สยามบานาน่า” จะติดต่อมาในช่วงปลายปี พ.ศ. 2557

มาตรการทางกฎหมาย

- วันที่ 11 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 ดร.เดือนเด่น นิคมบริรักษ์ ผู้อำนวยการวิจัยด้านการบริหารจัดการระบบเศรษฐกิจ มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย หรือ ทีดีอาร์ไอ นำเสนอบทความเกี่ยวกับกระแสวิพากษ์วิจารณ์ที่ถูกเผยแพร่ออกไปอย่างรวดเร็วในโลก Social Media เกี่ยวกับพฤติกรรมของกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่รายดังกล่าว ที่สังคมมองว่าไม่เป็นธรรมกับคู่ค้ารายย่อยจนถึงขั้นมีการรณรงค์ให้งดซื้อสินค้าจากร้าน 7-11 ในช่วงระหว่างวันที่ 5-7 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 และเรียกร้องให้รัฐบาลกระทรวงพาณิชย์ และคณะกรรมการแข่งขันทางการค้าต้องเข้ามาตรวจสอบพฤติกรรมของบริษัทดังกล่าวในเรื่องของการดำเนินงานที่มีลักษณะเป็นการ **“ผูกขาด”**

- นายสันติชัย สารถวัลย์แพศย์ รองอธิบดีกรมการค้าภายใน สำนักส่งเสริมการแข่งขันทางการค้า กระทรวงพาณิชย์ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่บังคับใช้พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 ให้ข้อมูลว่า ปัญหาพฤติกรรมของบริษัทที่มีการกล่าวถึงนั้น ไม่ใช่การผูกขาด หรือ “การใช้อำนาจเหนือตลาด (Market dominance)” ตามมาตรา 25 แต่พฤติกรรมดังกล่าวเข้าข่ายในลักษณะ**“การค้าที่ไม่เป็นธรรม (Unfair trade practice)”** ตามมาตรา 29¹ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 โดยร้านค้าปลีกรายใหญ่ถูกกล่าวหาว่าเอาเปรียบคู่ค้าจากการใช้ “อำนาจต่อรอง” ที่เหนือกว่า มาตรา 29 ซึ่งมีไว้เพื่อคุ้มครองธุรกิจรายย่อยที่ต้องทำธุรกรรมกับธุรกิจรายใหญ่มิให้ถูกเอาเปรียบ ทั้งนี้ กรณีนี้จึงไม่เกี่ยวกับการผูกขาดตลาดที่มีผลกระทบต่อผู้บริโภค จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องพิสูจน์ว่า ร้าน 7-11 มีส่วนแบ่งตลาดเกินเกณฑ์ของผู้มีอำนาจเหนือตลาด ดังนั้น พฤติกรรมที่กล่าวถึงในบล็อกโอเคเนชั่น หากเกิดขึ้นจริงก็น่าจะเข้าข่ายพฤติกรรมที่ไม่เป็นธรรมตามมาตรา 29 หากมีการพิสูจน์ความเสียหายของผู้ผลิต “สยามบานาน่า” จากการกระทำที่เกิดขึ้นดังกล่าว

---

¹ มาตรา 29 ว่าด้วย “ห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจกระทำการใด ๆ อันมิใช่การแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม และมีผลเป็นการทำลาย ทำให้เสียหาย ขัดขวาง กีดกัน หรือจำกัดการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบธุรกิจอื่น หรือเพื่อให้ผู้อื่นประกอบธุรกิจ หรือต้องล้มเลิกการประกอบธุรกิจ” การศึกษาตัวอย่างของพฤติกรรมที่เข้าข่ายพฤติกรรมการค้าที่ไม่เป็นธรรมในต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ใต้หวัน เยอรมัน สหรัฐอเมริกา ฯลฯ พบว่ามีหลากหลายรวมถึงการเลือกปฏิบัติระหว่างคู่ค้าโดยไม่มีเหตุผลอันควร การกำหนดเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจที่เป็นการจำกัดทางเลือกในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการรายอื่น การใช้อำนาจต่อรองในการประกอบธุรกิจโดยไม่เป็นธรรม (กว้างมาก) การได้มาซึ่งข้อมูล ความลับทางการผลิต การขาย เทคโนโลยี โดยวิธีการที่ไม่ถูกต้องฯ

มาตรการทางสังคม

- วันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 ได้มีกระแสการรณรงค์เข้าร้าน 7-11 และ ไม่ใช่สินค้าเครื่องในซีพีเป็นเวลา 5 วัน ตั้งแต่วันที่ 7-11 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 ผ่านทางสังคมออนไลน์ทั้งใน Facebook และ Pantip ทั้งนี้ เพื่อต้องการให้บริษัทรับรู้ถึงพฤติกรรมของตนเอง และ หยุดเอาเปรียบผู้บริโภค

ผลลัพธ์ของการเคลื่อนไหวทางสังคม

- หลังจาก บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) ออกมาชี้แจงให้ข้อมูลว่า ร้าน 7-11 กว่าครึ่งเป็นแฟรนไชส์ที่ดำเนินการโดยผู้ประกอบการรายย่อยของไทยทุกภูมิภาคผ่าน Facebook CP ALL นั้น ทำให้มีผู้เข้ามาแสดงความคิดเห็นเป็นจำนวนมาก โดยส่วนใหญ่เข้ามาวิพากษ์วิจารณ์ถึงวิธีการปฏิบัติตัวของบริษัทฯ กับ ร้านแฟรนไชส์ และตั้งข้อสังเกตว่าหากร้าน 7-11 ที่เป็นแฟรนไชส์ร้านไหนขายดีก็จะมีร้าน 7-11 ของบริษัทมาเปิดเพิ่มในบริเวณใกล้เคียงทันที ทำให้สังคมเกิดข้อสงสัยว่าการกระทำดังกล่าว เป็นการช่วยเหลือหรือเอื้อประโยชน์ต่อผู้ซื้อแฟรนไชส์ร้าน 7-11 ไปจริงหรือ?

- วันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 หลังจากรณรงค์ไม่เข้าร้าน 7-11 นาย บัญญัติ คำหนูวัฒน์ ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการ บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) ออกมาให้ข้อมูลว่า ผลกระทบด้านยอดขายที่ชัดเจนคงต้องรอสรุปในช่วงปลายเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2558 แต่หากให้ประเมิน หรือ คาดการณ์ในเบื้องต้นแล้วนั้น มียอดขายบางส่วนลดลงไปบ้าง รวมถึงปรากฏการณ์นี้คาดว่าจะส่งผลไปถึงตัวแบรนด์ เซเว่น อีเลฟเว่น ด้วยเช่นกัน

บรรณานุกรม

'ซีพีออลล์ 'ร้อนอาสน์แจ่มไม่ได้ลอกสูตร' เลอแปงบานาน่า". (24 เมษายน 2558).

www.manager.co.th

เจาะลึกถึงลิ้น "โตเกียว บานาน่า" สัญชาติไทย. (4 มีนาคม 2558). www.manager.co.th

เจ้าของขนม "สยามบานาน่า" เปิดใจ หลังเป็นประเด็นดราม่า "สูตรขนมปังรสกล้วย" ว่อนเน็ต.

(25 เมษายน 2558). www.matichon.co.th

"เจ้าสวรรค์" เก้าร้อน! สั่งลั่นกลองรบสู้สงครามข้าวไชเบอร์โจมตี "ซีพี". (6 พฤษภาคม 2558).

www.isranews.org

แชร์กระหน้าโซเซียลฯ ใครเจ้าของสูตรขนม "สยามบานาน่า" ซีพีแจ่มอยู่ระหว่างเจรจาพัฒนา

สินค้า. (23 เมษายน 2559). www.matichon.co.th

แบ่งปัน **SIAM BANANA** โตเกียวบานาน่าไทยแบบมีกล้วยอยู่จริง ๆ ที่แลกมาด้วยน้ำตาล 1. (21

เมษายน 2558). www.oknation.net

ประเด็นฮอตรอบสัปดาห์: มหากาพย์ขนมกล้วยจากโตเกียวถึงสยามแชร์ว่อน ซีพีออลล์แจ่ม

รายละเอียด - ใส่รูปขวดของมีนเมาในเมนูเจอปรับเป็นแสน. (25 เมษายน 2558).

www.thaipublica.org

ผู้บริหารซีพี รัยยอดขายร้าน 7-11 ลดลง ยันฟังความเห็นลูกค้า. (12 พฤษภาคม 2558).

www.kapook.com

มาร่วมแสดงความคิดเห็น เรื่อง "รณรงค์งดเข้า 7-11 วันที่ 7-11 พ.ค. 2558". (5 พฤษภาคม 2558).

www.pantip.com

"เรื่องกล้วย ๆ กับการผูกขาด". (11 พฤษภาคม 2558). www.thaipost.net

สังคมถามหา ธรรมภิบาล "ซีพี" ซึ่ปมผูกขาดสินค้าใช้หรือไม่?? (10 พฤษภาคม 2558).

www.tnews.co.th

แห่แชร์ดราม่า "โตเกียวบานาน่าไทย" แลกด้วยน้ำตาล - "เซเว่นอีเลฟเว่น" ปิดลอกเลียนซัพ

พลายเออร์. (23 เมษายน 2558). www.manager.co.th

7-Eleven โพสต์ระบุแพร่โซเชียลว่าครั้งเป็น 'เอสเอ็มอี' หลังกระแสบอยคอตในโลกโซเซียลระอุ. (6

พฤษภาคม 2558). www.สภากาแฟ.net